

Rahoitustarkastus
Markkinavalvonta
PL 159
00101 Helsinki

8.10.2007

rahoitustarkastus@rahoitustarkastus.fi

RAHOITUSTARKASTUKSEN LAUSUNTOPYYNTÖ SÄÄNNÖLLISESTÄ TIEDONANTOVELVOLLISUUDESTA SEKÄ LIIKKEESEENLASKIJAN JA OSAKKEENOMISTAJAN TIEDONANTOVELVOLLISUUDESTA

Rahoitustarkastus on pyytänyt lausuntoa Keskuskauppakamarin yrityskauppala-autakunnalta luonnoksesta uudeksi säännöllistä tiedonantovelvollisuutta koskevaksi standardiksi 5.1 ja luonnoksesta osakkeenomistajan tiedonantovelvollisuutta koskevan standardin 5.2b muuttamiseksi. Keskuskauppakamarin yrityskauppala-autakunta toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleiset havainnot

Keskuskauppakamarin yrityskauppala-autakunta pitää yhtäältä kannatettavana ajatusta koota yhteen säännöllistä tiedonantovelvollisuutta koskeva sääntely kirjanpito-, arvopaperimarkkina- ja osakeyhtiölaista. Toisaalta yhteen kokoaminen Rahoitustarkastuksen standardin muodossa ei kuitenkaan ole ongelmaton ratkaisu.

Kansainvälistä kirjanpitokäytäntöä noudattavan konsernin osalta standardiluonnoksen suhde IFRS -tilinpäätökseen näyttää eräiltä osin jäävän tulkinnanvaraiseksi. Näin käy esimerkiksi toimintakertomusta koskevissa kappaleissa 7.4.2 Tietojen esittämispaikka sekä 7.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

Yleisenä havaintona yrityskauppala-autakunta toteaa, että standardien soveltajaa helpottaisi huomattavasti, jos standardeista tai niiden luonnoksista ilmenisi, mitkä asiat ovat tosiasiallisia muutoksia nykytilanteeseen nähden ja mitkä asiat ovat jo voimassa olevaa oikeutta, jotka on vain koottu yhteen standardiin.

Standardiluonnoksessa Rata on antamassa omina velvoittavina normeinaan soveltamisohjeineen jo aiemmin laissa tai Valtiovarainministeriön asetuksissa annettuja normeja. Vaikka asianmukaiset säädösviittaukset on kunkin normin kohdalla alaviittein tehty, tulisi Ratan vielä pohtia onko jo säädetystä asiasta tarpeellista antaa uutta normia. Menettelytapa on omiaan aiheuttamaan epävarmuutta laintasoisten normien tulkintasäännöistä ja -periaatteista ja on haasteellinen lainmuutostilanteessa.

Keskuskauppakamarin yrityskauppala-autakunta katsoo, että ehdotetut standardiluonnokset ovat ongelmallisia suhteessa Ratan norminantovaltaan, joka on määritelty Rahoitustarkastuksesta annetussa laissa (587/2003). Laki toteaa, että Rahoitustarkastus antaa lain soveltamisen kannalta tarpeellisia määräyksiä niin kuin laissa erikseen säädetään. Lausuttavina olevissa standardiluonnoksissa

Rahoitustarkastus pyrkii antamaan ohjaamaan pyrkivien suositusten ohella velvoittavia normeja myös asioissa, joissa Rahoitustarkastuksen toimivaltaisuus on kyseenalainen. Standardiehdotusten mukaista muutosta on vaikea pitää HE laiksi Rahoitustarkastuksesta mukaisena vain ”vähäisiä yksityiskohtia koskevana sääntelynä, johon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä”. Myös viittaus AML 2:10e 3 §:ään jää epäselväksi, sillä luonnoksista on vaikea hahmottaa, miltä osin muutokset ovat VMA:ssa tarkoitettuja tietoja, koska niitä ei mainita VMA:n asetuksessa. Yrityskauppalautakunta esittää, että Rahoitustarkastus selventää toimivaltansa jaksossa ”4 Normiperusta” todettua selkeämmin. Toivottavaa olisi, että Rata antaa markkinoille sellaisia tulkintoja ja ohjeistuksia, että oikeudellinen epävarmuus vähenee, muttei tiukenna tarpeettomasti jo olemassa olevaa sääntelyä.

Huonona kehityssuuntana voidaan pitää sitä, että standardiluonnokset puuttuvat osittain itsesääntelyn piiriin kuuluviin asioihin. Koska markkinoiden itsesääntely on toiminut hyvin, ei Rahoitustarkastuksen tulisi antaa näistä asioista velvoittavia normeja.

Luonnoksien rakenne ja tekstit vaativat monin kohdin selkeyttämistä tai terävöittämistä. Luonnoksissa selostetaan useissa kohdin varsin monin sanankääntein jo vakiintuneita käytäntöjä tai annetaan merkitykseltään vähäisiä tai epämääräisiä suosituksia tai ohjeistusta. (esim. Standardiluonnos 5.1. kappale 7.9 kohdat 64-66. Kohta 64 perustuu KPL:n tekstiin, mutta suositus 65 tai soveltamisohje 66 eivät juurikaan sisällä tarkentavaa ohjeistusta riskien ja epävarmuustekijöiden kuvaamiseksi, jolloin niiden tarpeellisuus on kyseenalainen.)

Rakenteellisesti standardeissa tulisi valita selkeä esitystapa. Nyt luonnoksissa käytäntö on sekava sen suhteen esitetäänkö asiassa ensin normi, perustelu, suositus, soveltamisohje vai soveltamisesimerkki. Valittu vaihteleva esitystapa on varsin vaikealukuinen.

Yksityiskohtaiset kommentit

Standardiluonnos 5.1, Säännöllinen tiedonantovelvollisuus

Kohta 6.1 (8) ja 7.4.2

Kohdassa 6.1. (8) todetaan soveltamisohjeena, että tietoja, joita IFRS-standardit ja kansallinen lainsäädäntö edellyttävät esitettäväksi IFRS-tilinpäätöksessä, ei lähtökohtaisesti tulisi esittää toimintakertomuksessa.

Soveltamisohjeen käytännön merkitys jää epäselväksi huomioiden sen, että toimintakertomuksessa esitetään ja selvennetään usein niitä tietoja, jotka ovat tilinpäätöksessä luettavissa.

Kohta 7.4.2 käsittelee tietojen esittämispaikkaa. Kohdan lausumat ovat kuitenkin joissain kohdin ristiriidassa 6.1.(8) esitetyn kanssa. 6.1 (8) toteaa, että tietoja ei lähtökohtaisesti tulisi esittää toimintakertomuksessa, kun taas 7.4.2 toteaa, että samojen tietojen esittäminen sekä tilinpäätöksessä että toimintakertomuksessa ei yleensä ole tarpeellista. Kyseiset kohdat tulisi yhdenmukaistaa.

Kappale 7, Toimintakertomus

Standardiluonnoksessa arvopaperin liikkeeseenlaskijan toimintakertomusta koskevaa sääntelyä ja ohjeistusta on tarkennettu siten, että liikkeeseenlaskijoiden toimintakertomuksista muodostuisi johdon selonteko. Esitettyssä johdon selonteossa on paljon piirteitä yhdysvaltalaisesta arvopaperisääntelystä, jossa toimivan johdon

edellytetään liittävän vuosikertomuksiin sijoittajille tarkoitettu sanallinen selvitys arvopaperin liikkeeseenlaskijan tilinpäätöksestä, jonka avulla sijoittajat voivat arvioida yhtiötä ja sen taloudellisia tietoja. Ehdotetut muutokset poikkeavat aiemman suomalaisen sääntelyn sisällöstä ja hengestä. Suomessa toimintakertomus on tyypillisesti hallituksen toimintakertomus, joka sisältää hallituksen näkemyksen kuluneella tilikaudella. Yhtiötä ja sen toimintaa kuvataan laajemmin ja operatiivisemmalta kannalta kuvataan perinteisesti vuosikertomuksessa. Tämä erittely tulisi säilyttää.

Kohdat 7.3.2 Tilinpäätöksen täydentäminen ja selventäminen ja 7.3.3 Johdon näkökulma

Kohtien sisältämien, suositusten soveltamisohjeiden tarkoitus jää epäselväksi. Suosituksissa tulisi selventää, mitä tässä yhteydessä tarkoitetaan toimivalla johdolla.

Kohta 7.3.5 Muut laatimisperiaatteet

Suositus (25) ja sen Soveltamisohje (26) jäävät sisällöltään ja tarkoitukseltaan epämääräisiksi.

Suositus (32) ja sen Perustelu (31) tulee poistaa luonnoksesta kokonaan. Rahoitustarkastuksen ei tule antaa voimassa olevan lain kanssa ristiriitaisia suosituksia. Kohdissa mainittu vastuullisten henkilöiden lausunto olisi omiaan sekoittamaan nykyisin selkeästi laintasoisin normein säänneltyjä vastuusuhteita tilinpäätöksen oikeellisuudesta. Mikäli yhtiö kokee kansainvälisten sijoittajien edellyttävän tämän kaltaisen lausunnon antamista, se voi sellaisen antaa ilman suositustakin.

Kohta 7.7 Arvio taloudellisesta asemasta ja tuloksesta

Suosituksen (54) soveltamisohjeessa (56) edellytetään, että yhtiöt toimintakertomuksissaan kertoisivat paitsi strategioitaan, myös toimintaansa koskevista suunnitelmista. Tällä tarkoitettaneen vain jo aiemmin julkilausuttuja strategioita ja/tai suunnitelmia ja niihin tulevia muutoksia, jotka yhtiö katsoo voivansa julki lausua ennen niiden toteuttamista. Mitään yleistä velvoitetta julkistaa suunnitelmia toimintakertomuksessa ei kilpailuilla markkinoilla toimiville yhtiöille voida asettaa.

Sama koskee kohdassa (130) esitettyä suositusta julkistaa suunnitelmavaiheessa olevia tavoitteiden tai strategioiden muutoksia. (7.12 Liikkeeseenlaskijan esittely)

Kohdista (60) ja (61) tulisi jättää pois maininnat tulevista ulkoisen rahoituksen tarpeista ja lyhyen sekä pitkän aikavälin rahoitussuunnitelmista.

Kohta 7.10.1 Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Kohdassa (73) edellytetään, että toimintakertomuksessa kuvataan tärkeimpiä tutkimus- ja tuotekehitysprojekteja. Kohta tulee jättää pois standardista, sillä tuotekehitysprojektit kuuluvat yleensä yrityksen liikesalaisuuksien piiriin.

Kohta 10.3 Osavuositarkastuksen selostusosa

Suosituksen (22) tarpeellisuus on kyseenalainen.

Standardiluonnos 5.2b, Liikkeeseenlaskijan ja osakkeenomistajan tiedonantovelvollisuus

Kohta 5.1 Tiedonantovelvollisuus

Kohdassa 5.1 (5) edellytetään, että liikkeeseenlaskija määrittelee toimintaperiaatteet ja -tavat, joiden mukaan se kommunikoi pääomamarkkinoiden kanssa. Kohdassa ehdotetun disclosure policyn kirjaaminen antaa markkinoille periaatteessa toimintavarmuutta. Käytännössä yrityksen voi olla vaikea sitoutua yhteen toimintatapaan, jota voi olla muuttuvissa olosuhteissa vaikea noudattaa. Kohta jättää myös epäselväksi sen, tuleeko politiikka tai toimintaperiaatteet julkaista. Riittävänä tulisi pitää sitä, että liikkeeseenlaskija määrittelee sisäisesti pääomamarkkinoiden kanssa noudattamansa toimintaperiaatteet. Julkaisemisen tulisi perustua vapaaehtoisuuteen.

Kohta 5.3 Julkistamisen ajankohta

Kohdan 5.3 (21) sisältö jää näin muotoiltuna epäselväksi ja tulkinnanvaraiseksi eikä ole omiaan yhdenmukaistamaan markkinakäytäntöjä. Pääsääntöisesti esi- ja aiesopimukseen liittyy suuri epävarmuus järjestelyn toteutumisesta ja sen lopullisista ehdoista. Kohdasta tulisi poistaa lause ”jos valmisteilla olevasta asiasta solmitaan esi- tai aiesopimus, on se kuitenkin julkistettava”.

Kohta 7.2.2 Liputusvelvollisuuden synnyttävä sopimus tai muu järjestely

Standardiluonnoksessa luetellaan esimerkinomaisesti joitakin sopimustyyppisiä, jolloin liputusvelvollisuuden katsotaan syntyvän. Ohje ei kuitenkaan ole kattava ja jättää epäselväksi sen milloin kyse on ”liputusvelvollisuuden synnyttävästä sopimuksesta”, milloin taas kyseinen kynnys ei vielä ylitä esimerkiksi sopimuksen täyttämisehtojen vuoksi.

Vastaukset esitettyihin kysymyksiin

Kysymys 1

Saman tiedon esittäminen ja vain kertaalleen yhdessä paikassa tulisi olla lähtökohta. Jos kansainväliset tilinpäätösstandardit edellyttävät tietojen esittämistä tilinpäätöksessä, on tietojen esittäminen toimintakertomuksen puolella tarpeetonta. Pelkän viittauksen tekeminen tilinpäätökseen tulisi olla riittävää kansallisten säännösten täyttämiseksi.

Jos tilinpäätös on laadittu IAS/IFRS -standardien mukaisesti, tulisi kansallisiin säännöksiin sisältyvät vaatimukset voida sisällyttää pelkästään toimintakertomukseen, jolloin tilinpäätöksen rakenne säilytettäisiin kansainvälisten standardien mukaisena.

Kysymys 2

-

Kysymys 3

Standardiluonnoksessa käytetty termi IFRS -tunnusluku laajentaa huomattavasti tunnuslukukäsitettä suhteessa kansainvälisiin tilinpäätösstandardeihin, joissa ohjeistetaan vain IAS 33:n mukainen osakekohtainen tulos.

Kohdan 6 poikkeus jää epäselväksi – ”liikevoittoa ennen kertaluonteisia eriä, ei katsota IFRS tunnusluvuiksi, jos erä ei täytä IAS 1.83-1.84 vaatimuksia”

Johdettuna tunnuslukuna ei pidä vaatia jo IAS/IFRS -tilinpäätöksen perusteella lasketun tunnusluvun laskemista toisella tavalla eli oikaistuna kansallisen käytännön mukaiseksi. Saman tunnusluvun julkaiseminen kahdella eri tavalla laskettuna vaikeuttaa turhaan tilinpäätöksen tarkastelua.

Muut kuin tilinpäätöksestä johdetut tunnusluvut olisi tarkoituksenmukaista pitää johdetuista tunnusluvuista erillään ja käyttää näistä muuta termiä kuin johdettu tunnusluku.

Kysymys 4

Kohta 13 jää epäselväksi. Muut kuin tilinpäätöksestä johdetut tunnusluvut olisi tarkoituksenmukaista pitää johdetuista tunnusluvuista erillään ja käyttää näistä muuta termiä kuin johdettu tunnusluku.

Kohta 18 . Saman tiedon esittäminen vain kertaalleen ja yhdessä paikassa tulisi olla lähtökohta.

Kohta 24. Jos käytetään standardin liitteen 1 mukaan laskettuja tunnuslukuja, olisi tarkoituksenmukaista, että tunnusluku myös nimetään sen mukaisesti.

Kohta 25. ”Toimintakertomuksessa tulisi selvittää, miksi johdettuja tunnuslukuja esitetään. Lisäksi tulisi kertoa, miten johdettuja tunnuslukuja käytetään liiketoiminnan johtamisessa”. Vaatimus on uusi ja edellyttäisi seikkaperäisempää ohjeistusta.

Kohta 26 jää epäselväksi.

Kysymys 5

On tarkoituksenmukaista, että tunnusluvut määräytyvät liikkeeseenlaskijakohtaisesti ja, että liikkeeseenlaskijan johto määrittelee nämä. . Näin pystytään valitsemaan liiketoiminnan luonnetta ja laajuutta parhaiten kuvaavat tunnusluvut.

Jos käytetään standardin liitteen 1 mukaan laskettuja tunnuslukuja, olisi tarkoituksenmukaista, että tunnusluku myös nimetään sen mukaisesti.

Kysymys 6

Tunnusluku (=johdettu tunnusluku) on vakiintunut ja sen komponentit on määritelty nimittäjän osalta aikaisempaa ohjeistusta selvemmin. Toisaalta tunnusluvun osoittajan komponentteja on muutettu. Epäselväksi jää, onko tarkoituksena, että osoittajasta jää rahoitustuotot pois?

Rahoitusteoreettiselta kannalta tunnusluvun validiteetti voidaan kuitenkin kyseenalaistaa (vrt. mm. kassaperusteiset etc. laskentatavat)

Tunnusluku ei ole tarkoituksenmukainen vakuutustoimintaan keskittyneelle konsernille, jossa lainanotto on mahdollista vain tiukkojen kriteerien täytyessä (VYL 4§).

Kysymys 7

Kohta 64 perustuu KPL:n tekstiin. Kohdat 65 ja 66 eivät sisällä juurikaan tarkentavaa ohjeistusta riskien ja epävarmuustekijöiden kuvaamiseksi, jolloin niiden tarpeellisuus on kyseenalainen.

Kohdat 68 ja 69. Rahoitusinstrumentit. Saman tiedon esittäminen vain kertaalleen (ja yhdessä paikassa) tulisi olla lähtökohta. Tässäkin yhteydessä tulisi selkeästi käydä ilmi kansainvälisten standardien ja kansallisten säännösten hierarkia.

Standardiluonnoksen kohdassa 10.3 Osavuositarkastuksen selostusosa kohdassa 22 todetaan, että jos liikkeeseenlaskija katsoo, ettei sen liiketoimintaan lähiajan kuluessa kohdistu merkittäviä riskejä ja epävarmuustekijöitä, tulisi tästä mainita osavuositarkastuksessa erikseen. Tulisi olla riittävää, että standardissa (kohdat 20 - 21) todetaan, miten annetaan kuvaus merkittävistä lähiajan riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Sen erikseen kertominen, että riskejä ei ole, on huonosti sovellettavissa ohjeistukseen yleensä.

Kysymys 8

Standardiluonnoksen selostusosan ja taulukko-osan välinen ryhmittely sopii hyvin osavuositarkastuksen laadinnan perustaksi ja luo samalla yhdenmukaisen pohjan eri yhtiöiden osavuositarkastusten vertailulle. Saman tiedon esittäminen vain kertaalleen ja yhdessä paikassa tulisi kuitenkin olla lähtökohta. Standardin mukaan selostusosassa voidaan viitata taulukko-osaan.

Tilinpäätöslyhennelmä” ei ole onnistunut termi osavuositarkastuksiin liittyen, koska se voidaan mieltää tilinpäätökseen.

Kysymys 9

Mielestämme luonnoksessa annetut ohjeet ovat paikoitellen tarpeettoman yksityiskohtaisia.

Kysymys 10

Erillistä vaatimusta saatavilla pidosta ei tarvita.

Kysymys 11

Luonnoksessa annetut soveltamisohjeet ja -esimerkit eivät selkeytä AML:ssä ja KPL:ssä asiasta annettuja normeja, vaan ne ovat lähinnä saman sisällön toistamista eri sanoin.

Kysymys 12

Ei kommenttia.

Kysymys 13

Lomakkeissa edellytettävä tietosisältö on tarpeettoman laaja.

Keskuskauppakamarin yrityskauppautakunta

Matti J. Sillanpää
puheenjohtaja

Anne Horttanainen
sihteeri